

Fănuș Neagu în contextul generației '60

Peisajul literar românesc s-a schimbat la începutul deceniului al șaptelea prin apariția și apoi contribuția Generației '60. Având în vedere contextul social și politic al epocii, destalinizarea după Congresul al XX-lea PCUS și al desovietizării (înfățișarea destalinizării de la noi), Generația '60 a intrat în scenă în momentul cel mai nimerit. Născuți, majoritatea, în anii '30, scriitorii ei au debutat, cu puține excepții, în anii '60. S-a făcut un enorm caz în timpul ceașismului de spiritul Congresului al IX- al P.C.R. care ar fi stat la originea afirmării unei adevărate literaturi, după un deceniu și jumătate de dogmatism. Congresul care îl adusese pe Ceaușescu la putere profitase, la rândul lui, de desovietizare. Până la instaurarea național-comunismului, în anii '70, scriitorii au avut șansa unui dezgheț ideologic, când regimul a revenit la o "cenzură strictă, în 1971, roata istoriei nu mai putea fi întoarsă. Generația '60 a avut șansă istorică și, spre meritul ei, a știut s-o joace."¹ Cel dintâi gen literar care s-a trezit din somnul dogmatic a fost poezia. Paradoxal, fiindcă ea suferise cel mai mult de pe urma ideologiei. Cenzura a operat așadar selectiv, dar nu fără o limpede înțelegere a riscurilor acestui mod mai larg de a trata literatura. Dovada este că romanul s-a bucurat de privilegiul cu pricina abia în ultima parte a anilor '60, iar dramaturgia, cu un impact mult mai direct, a continuat a suporta un tratament discriminatoriu chiar și un deceniu mai târziu, când au fost interzise spectacole și texte teatrale.²

Andrei Grigor în studiul *Fănuș Neagu – monografie, antologie comentată, receptare critică*³ are în vedere de asemenea temele literaturii care se afla sub rigorile *realismului socialist* cu unele excepții ce nu trebuie neglijate într-o analiză și descinderea din acestea a unor creații ale generației '60 (căreia i se înscrie și Fănuș Neagu) vizând însă discontinuitatea. Când a apărut primul volum de povestiri semnat de Fănuș Neagu (1959, *Ningea în Bărăgan*) literatura română nu se afla sub o zodie favorabilă. (...) Creația literară continuă să suporte apăsările proprii unei relații de severă subalternitate față de ideologia politică a vremii. Paradoxala formulă a *realismului socialist* nu-și epuizase resursele de nefastă autoritate. Restrângerile și mai ales constrângerile sunt deopotrivă tematice și artistice. Schemele paralele realității, sau chiar în opoziție cu ea, tind să facă din talentul artistic o calitate facultativă, dacă nu de- a dreptul periculoasă, în cazul că ar fi cutezat să se manifeste dincolo de marginile lor. Pare de ajuns acum ca scriitorul să urmeze fără abatere un număr limitat de trasee epice și să execute, fără adaosuri imaginative, câteva *exerciții impuse*. Realizările nu și-au

¹ Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române, 5 secole de literatură*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008, p.1001

² Ibidem

³ Andrei Grigor, *Fănuș Neagu – monografie, antologie comentată, receptare critică*, Colecția Canon, Brașov, Editura Aula, 2001.

depășit conjunctura și submediocritatea, iar titlurile lor, celebre pe atunci, nu mai spun astăzi nimic. Creațiile prozastice autentice nu lipsesc, totuși, (*Moromeții*, *Cronică de familie*, *Groapa*, sunt fericite excepții datorate lui Marin Preda, Petru Dumitriu și Eugen Barbu), dar numărul lor este întristător de mic, iar realitatea pe care o reflectă, mult anterioară deceniului al șaselea privilegiază intuiția artistică a autorilor. Meritele lor nu sunt, prin asta, mai mici. În acest context, prezentat într-o imagine simplificată, trebuie situate, pentru a fi mai adecvat analizate și mai bine înțelese, scrierile de început ale lui *Fănuș Neagu*.⁴ Ovidiu Ghidirmic în finalul analizei care precedă volumul de nuvele “Fîntîna”⁵ raportează creația lui Fănuș Neagu la predecesori și evidențiază distincția acestuia în contextul prozei românești și evident, a generației ‘60:

“În peisajul prozei actuale, dominat cu autoritate de lirismul implicat, conținut organic, al scrierilor lui Zaharia Stancu și de analitismul profund al lui Marin Preda, creator al excelentului tip moromețian, Fănuș Neagu se distinge drept cel mai artist prozator al nostru.”⁶

Prof.dr. Petrea Mădălina Gabriela
Liceul Dimitrie Cantemir Babadag

⁴ Ibidem, pp. 7-8

⁵ Ovidiu Ghidirmic, *Ediție critică și prefață*, Craiova, Scrisul Românesc, 1974.

⁶ Ibidem, p. XXVII.